

dr hab. Piotr Salaber
Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego
w Bydgoszczy
Wydział Dyrygentury, Jazzu i Edukacji
Muzycznej

Warszawa 21.03.2019

AUTOREFERAT

“Learning is finding out what you already know.
Doing is demonstrating that you know it. Teaching
is reminding others that they know just as well as
you.”

– **Richard Bach, Illusions: The Adventures of a
Reluctant Messiah**

*„Uczenie się jest odkrywaniem tego, co już
wcześniej wiedzieliśmy. Robienie tego jest
demonstracją, że naprawdę to wiemy. Nauczanie
innych jest przypominaniem im, że wiedzą o tym
równie dobrze jak my.”*

Przez wiele lat praktycznego wykonywania mojego zawodu nie zdawałem sobie sprawy, jak wiele z podejmowanych przeze mnie wówczas działań, podświadomie prowadziły mnie do podjęcia pewnego dnia nauczania. Nie uświadamiałem sobie, jak ważne miejsce w moim życiu zajmie praca ze studentami i możliwość przekazania zebranych przez te lata doświadczeń. Jestem wdzięczny losowi, że ten, naturalny w moim odczuciu, krąg doświadczeń zawodowych zaprowadził mnie w 2006 roku za szacowne mury Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie a cztery lata później macierzystej Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy, dopiero po latach od pierwszych kroków na scenie, nagrań etc., od ukończenia pierwszych studiów. Był to moment, kiedy czułem, że jestem już w stanie zsyntetyzować zebraną wiedzę, doświadczenie, umiejętności. Intensywna działalność artystyczna pozwalała mi zaś cały czas nie tracić kontaktu ze sceną, z odbiorcą, z mechanizmami rządzącymi współczesnym światem muzycznym i dzielić się tym z moimi studentami.

Sięgając do początków mojej edukacji muzycznej, mimo iż początkowo wszystko wskazywało na to, iż muzykowanie w moim życiu pozostanie w sferze pasji i hobby – ukończyłem bowiem liceum o profilu matematyczno-fizycznym i przygotowywałem się do studiów politechnicznych, pobierane u prof. Selimy Morskiej lekcje fortepianu spowodowały, że w ostatnich klasach szkoły średniej byłem już przekonany, że muzyka będzie odtąd moim całym życiem.

Zdobyty już po maturze dyplom PSM II st. w Toruniu w klasie fortepianu prof. Barbary Muchenberg otworzył mi możliwość rozpoczęcia wymarzonych studiów w Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, której jestem absolwentem (Wydział IV 1990, Wydział I 1998). Zajęcia z prof. Henrykiem Gostomskim, któremu ogromnie wiele zawdzięczam i do dziś korzystam z jego cennych uwag i wskazówek, spowodowały moją fascynację dyrygowaniem zespołami wokalnymi i instrumentalnymi. Studia, które ukończyłem na ówczesnym Wydziale Wychowania Muzycznego w 1990 r. z wynikiem bardzo dobrym podsumowałem programem dyplomowym złożonym z utworów chóralnych a cappella z Chórem Kameralnym Akademii Muzycznej oraz fragmentami Mesjasza Haendla z Chórem Akademickim i Orkiestrą Akademicką. Materiał wokarno-instrumentalny dyplomu powtórzyłem niedługo później podczas koncertu w bydgoskiej bazylice, dyrygując połączonymi chórami, tym razem z towarzyszeniem organów, upewniając się w słuszności wyboru dyrygentury chóralnej jako przyszłego zajęcia i pasji.

Zaraz potem rozpocząłem studia na Wydziale Kompozycji i Teorii Muzyki, które jednak musiałem po dwóch latach przerwać. Sytuacja rodzinna i materialna zmusiła mnie do wyjazdu z Polski.

Po powrocie do kraju w 1994 r. nawiązałem współpracę z Teatrem Polskim w Bydgoszczy, gdzie w wieku 28 lat objąłem funkcję kierownika muzycznego. Ponieważ wszystkie zajęcia z aktorami, prowadzenie prób muzycznych, zespołów podczas niektórych spektakli czy nagrań wymagały specyficznego podejścia, umiejętności dyrygowania różnymi, często złożonymi zespołami wokalnymi i instrumentalnymi, zdobyte w czasie studiów w tym zakresie okazały się niezwykle cenne i wręcz warunkujące dobre wykonywanie tych obowiązków.

W tym czasie zadebiutowałem również jako kompozytor muzyki teatralnej, pisząc i wykonując na żywo podczas każdego spektaklu muzykę na fortepian preparowany i instrumenty elektroniczne do przedstawienia „Pożądanie schwytane za ogon” Pabla Picassa w bydgoskim Teatrze Polskim.

Wraz z następnymi realizacjami teatralnymi i koncertami, w kolejnych latach otrzymałem Nagrodę Wojewody Bydgoskiego, roczną nagrodę Bydgoskiego Informatora Kulturalnego BIK, nominację Talent 2000, zostałem też laureatem Plebiscytu Bydgoszczanin Roku 2001.

W kolejnych latach rozpocząłem współpracę z powstającym właśnie bydgoskim ośrodkiem Telewizji Polskiej komponując sygnał stacji i oprawę muzyczną kilkunastu programów.

Po kilkuletniej przerwie wróciłem na uczelnię, aby ukończyć przerwane drugie studia (na kierunku – kompozycja i teoria muzyki, specjalność teoria muzyki) z wynikiem bardzo dobrym (dyplom w 1998). Uczęszczałem wówczas też na zajęcia w College’u Językowym zdobywając uprawnienia do nauczania języka angielskiego (tytuł pracy dyplomowej *“Why not to use a song for teaching English at school.”*).

W tym czasie rozpocząłem również współpracę z innymi stacjami telewizyjnymi – TVP1, TV Polsat, TV Polonia tworząc oprawę muzyczną do kolejnych programów – oraz z kolejnymi teatrami, m.in. w warszawskim teatrze Ateneum prowadzonym wówczas przez Gustawa Holoubka czy w łódzkim Teatrze Nowym prowadzonym przez Kazimierza Dejmka.

Po nawiązaniu kontaktu z fundacją Karlheinz Stockhausena, otrzymałem zaproszenie i w latach 1998 – 2001 trzykrotnie uczestniczyłem w letnich kursach kompozytorskich w Kuerten koło Kolonii prowadzonych przez tego wybitnego kompozytora. Zaowocowało to wieloma kontaktami na całym świecie i trwającą do dzisiaj współpracą z synem Karlheinz

Stockhausena – wybitnym trębaczem i również kompozytorem – Markusem. Na jego zaproszenie przebywałem w Kolonii i współtworzyłem orkiestrację jego dwóch utworów - Choral i Sehnsucht wykonanych najpierw w Solingen przez orkiestrę Bergische Symphoniker, a następnie zarejestrowanych i wydanych na płycie Symphonic Colours z udziałem wybitnego trio jazzowego – Patrice Heral, Markus Stockhausen, Arild Andersen, oraz orkiestry Deutsche Radio Philharmonie.

Dalszym krokiem było otwarcie przewodu doktorskiego w bydgoskiej Akademii Muzycznej i obrona doktoratu w zakresie sztuk muzycznych, w dyscyplinie dyrygentura, pod kierunkiem prof. Janusza Staneckiego (2005).

Spektakle z moją muzyką jako wspólna praca wszystkich realizatorów były wielokrotnie nagradzane, m.in. Nagrodą Specjalną Jury w Szanghaju (Córka Króla Smoka), Grand Prix Europafest (Osiem światel Chanuki, prezentowane również na Festiwalu Kultury Żydowskiej Warszawa Singera), Najlepszy Spektakl Sezonu na Festiwalu w Pecs (Obłom-off).

Znalazłem się też w gronie wyróżnionych przez miesięcznik Teatr – w kategorii „Najlepsza muzyka” w prestiżowym plebiscycie „Najlepsza, najlepszy, najlepsi...” spośród wszystkich spektakli w kraju w ciągu całego sezonu 2006/2007 za muzykę do Braci Karamazow.

Rozpoczęta w 2006 roku praca wykładowcy akademickiego w coraz większym stopniu zajmowała przestrzeń mojej działalności zawodowej. Publikacja Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu *„Dyrygent w studio, czyli mikrofon zamiast publiczności. Specyfika pracy dyrygenta podczas nagrań studyjnych muzyki filmowej i teatralnej”* stanowiła podsumowanie mojej dotychczasowej pracy i doświadczeń jako dyrygenta oraz podstawę do uzyskania habilitacji na Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku w roku 2012.

W tym okresie publikowałem również w kwartalniku Estetyka i krytyka, wydawanym przez Instytut Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego (Symbioza muzyki i dramatu, czyli kompozytor w teatrze) oraz Studiach filmoznawczych (Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego).

Muzyka filmowa – przedmiot, który wykładam od 2006 r. w stworzonym przez uznawaną za najwybitniejszego polskiego filmoznawcę prof. Alicję Helman – Instytucie Sztuk Audiowizualnych UJ pozwala mi pokazać studentom proces ewolucji muzyki w filmie od kina niemego do współczesności. W bydgoskiej Akademii Muzycznej w ramach jedynej w Polsce specjalizacji – muzyka w teatrze prowadzę m.in. literaturę muzyki filmowej i musicalowej, wiedzę o teatrze czy muzykę w teatrze. Od dwóch lat na wydziale Kompozycji, Teorii Muzyki i Reżyserii Dźwięku prowadzę również specjalność – kompozycja muzyki filmowej i teatralnej, w tym roku akademickim będę miał pierwszego absolwenta studiów magisterskich w tej specjalności, w przyszłym kolejnych dwóch. Pozostałe przedmioty mają aspekt bardziej praktyczny – instrumentacja, improwizacja fortepianowa i uzupełniają wykłady teoretyczne. Również zajęcia, które poprowadziłem w lutym 2016 jako guest lecturer na University of British Columbia w Vancouver w Kanadzie dotyczyły muzyki filmowej – Polish Film Music – the Composer’s Perspective.

W ramach konsultacji pracy naukowej, miałem sposobność poprowadzić 12 prac licencjackich, 11 magisterskich, kolejnych 10 prac jest już na ukończeniu w bieżącym roku akademickim. Sporządziłem trzy recenzje doktoratów (Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Jagielloński), jedną habilitacyjną (Akademia Muzyczna w Bydgoszczy),

byłem członkiem komisji habilitacyjnej (Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie), byłem promotorem przewodu doktorskiego (Akademia Muzyczna w Poznaniu). Wielokrotnie zasiadałem w jury konkursów i festiwalu, m.in. od 2013 jestem przewodniczącym jury Ogólnopolskiego Przeglądu Piosenki Filmowej i Musicalowej Szlagier czy Grand PIK – Konkurs Artystycznych Form Radiowych, organizowany przez Polskie Radio Pomorza i Kujaw (2019).

Od momentu uzyskania habilitacji zrealizowałem (tzn. skomponowałem muzykę i poprowadziłem nagrania bądź orkiestrę na żywo) 34 premiery teatralne z moją muzyką (m.in. w Sovremennik Theater w Moskwie, Teatrze Narodowym w Taichung na Tajwanie, Nemzeti Színház - Teatrze Narodowym w Budapeszcie, Tovstonogov Bolshoi Drama Theater w Sankt Petersburgu, Państwowym Teatrze Młodzieżowym w Mińsku na Białorusi, Polish Theatre w Vancouver, Teatru Ateneum i Teatru 6 Piętro w Warszawie, Teatru Polskiego Radia. W 5 kolejnych realizacjach pełniłem funkcję kierownika muzycznego i autora aranżacji m.in. na Scenie Letniej Teatru Miejskiego w Gdyni Orłowie, Pantomimie Wrocławskiej czy Polish Theater na scenie Waterfront Theater Granville Island, Vancouver, gdzie poprowadziłem od fortepianu zespół instrumentalny a gościem specjalnym była Magdalena Zawadzka.

Na przestrzeni lat 2012-2019 dyrygowałem nagraniami studyjnymi do wszystkich zrealizowanych spektakli, premierą Operetki z orkiestrą symfoniczną Óbudai Danubia Zenekar w Budapeszcie, ponadto kilkunastoma koncertami głównie z moją muzyką filmową i teatralną oraz utworami dla dzieci z orkiestrami m.in. Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy, Filharmonii Bałtyckiej w Gdańsku, Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Łódzkiej, Toruńską Orkiestrą Symfoniczną. W maju 2012 w Alei Radiowej Trójki w Warszawie odśpiewałem grającą ławeczkę z głosami dziennikarzy Trójki i moją muzyką.

W załączonej dokumentacji zamieściłem również dział obejmujący okres od października 2011 do marca 2012, czyli już po złożeniu dokumentacji habilitacyjnej a jeszcze przed jej uzyskaniem. Choć formalnie nie należą do okresu po habilitacji, pragnąłbym zwrócić uwagę na zrealizowaną w tym okresie prapremierę rosyjską Pieszo Sławomira Mrożka w Towstonogov Bolshoi Drama Theater w Petersburgu oraz towarzyszącą jej konferencję naukową „Славомир Мрожек - польские уроки” na której wygłosiłem wykład o środkach muzycznych zastosowanych w przedstawieniu. Innymi ważnymi spektaklami z moją muzyką w tym okresie były - wystawiony po angielsku w Rothstein Theater w Vancouver – Król Maciuś Pierwszy na otwarciu Jewish Performing Arts Festival – Chutzpah! 2012 oraz Karrier (Pamiętnik szubrawca) A. Ostrowskiego po węgiersku w Csokonai Theater, Debrecen.

Od momentu uzyskania habilitacji udało mi się też wydać następujące płyty z moją muzyką: Śpiewająca Lokomotywa do tekstów Juliana Tuwima na orkiestrę symfoniczną, śpiewających aktorów i śpiewającego dyrygenta. Ten oryginalny projekt, który wykonuję regularnie na estradach filharmonicznych został wydany na CD a także na płycie winylowej przez wydawnictwo Soliton. Druga płyta – Vivaldi dla dzieci – zawiera zarówno oryginalne utwory Vivaldiego (skrzypce solo Natalia Walewska) jak i moje, skomponowane na motywach Vivaldiego utwory śpiewane przeze mnie oraz Annę Dereszowską. Nakładem wydawnictwa Soliton ukazała się

również moja muzyka do filmu *Kobiety bez wstydu* w wykonaniu Polskiej Orkiestry Radiowej pod moją batutą.

Podwójny album *Między ekranem a sceną – muzyka filmowa i teatralna* stanowi podsumowanie mojej wieloletniej pracy kompozytorskiej i dyrygenckiej. Wśród solistów usłyszeć można Markusa Stockhausena, Katarzynę Dudę, Marka Napiórkowskiego, Mariusza Faziego Mielczarka, Adama Klocka, rozmaite składy instrumentalne m.in. instrumenty etniczne, Chór Kameralny Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, Polską Orkiestrę Radiową. Prócz tego jeden z moich utworów znalazł się na płycie *Roses of the Classic – Violin*. Trzy utwory w wykonaniu Markusa Stockhausena, Glass Duo i Chóru Kameralnego pod moją batutą ukazały się na jubileuszowym albumie z okazji 40 lat Wydziału Dyrygentury, Jazzu i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Bydgoszczy.

W okresie po uzyskaniu habilitacji ukazały się również dwa wydawnictwa DVD – film *Kobiety bez wstydu* z moją muzyką w wykonaniu Polskiej Orkiestry Radiowej pod moją dyрекcją. Drugie wydawnictwo to *Non Omnis Moriar* – oratorium mojego autorstwa do tekstów ks. S. Warzyńskiego, którego prawykonanie odbyło się 9 września 2017 w wykonaniu Polskiego Chóru Kameralnego, Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej oraz solistów: Magdaleny Wór, Olgi Bończyk, Natalii Walewskiej, Kaludiego Kaludova, Macieja Miecznikowskiego oraz Wiktora Zborowskiego, całość pod moją dyрекcją. Mój utwór *Pocztówka z Paryża* znalazł się też na płycie *Najpiękniejsza muzyka filmowa* wydanej przez Soliton.

Płyta Radiowej Trójki – *Święta bez granic* (2013) z moją muzyką do baśni *Śnieżka* zdobyła status Złotej Płyty. Audiobook - *Najnowsze Przygody Mikołajka* w wykonaniu Jerzego Stuhra opatrzonej moją muzyką ukazał się nakładem wydawnictwa Znak.

Wszystkie wydawnictwa (poza oratorium *Non Omnis Moriar*, które było rozprowadzane bezpłatnie) znajdują się w obiegu wydawniczym i są dystrybuowane przez EMPiK.

W sierpniu 2018 r. na zamówienie władz Gdyni skomponowałem *Suite-ness of Freedom* - utwór na chór, orkiestrę symfoniczną i elektronikę (DJ'a). Prawykonanie pod moją dyрекcją odbyło się 24 sierpnia z okazji otwarcia Konsulatu Kultury.

Spośród otrzymanych po habilitacji nagród i wyróżnień najbardziej cenię sobie Honorową Perłę Polskiej Gospodarki w dziedzinie Kultury (2017) (wśród wcześniejszych laureatów znaleźli się n.in. Wojciech Kilar, Jerzy Maksymiuk, Małgorzata Walewska), Amadeusza 2017 – nagrodę kompozytorską Teatru Polskiego Radia oraz Wyróżnienie Marszałka Województwa Kujawsko – Pomorskiego w dziedzinie Kultura (2018).

Podczas XI Międzynarodowego Festiwalu Gombrowiczowskiego (2014), *Operetka W. Gombrowicza* z moją muzyką w wyk. Teatru Narodowego oraz orkiestry symfonicznej Óbudai Danubia Zenekar z Budapesztu pod moją dyрекcją zdobyła nagrodę Grand Prix.

Jako najważniejsze dzieło po uzyskaniu habilitacji wskazałem monograficzny koncert kompozytorski pod moją dyрекcją – *Piotr Salaber i jego muzyka*. Ten piątkowy, zamówiony przez Filharmonię Pomorską w Bydgoszczy z dwuletnim wyprzedzeniem koncert był swego rodzaju podsumowaniem mojej dotychczasowej drogi artystycznej. Pełen skład orkiestry symfonicznej, Chór Kameralny Akademii Muzycznej w Bydgoszczy przygotowany przez prof. Janusza Staneckiego i Magdę Filipską, Markus Stockhausen – trąbka, Katarzyna Duda – skrzypce, Paulina Janczak – sopran oraz Sebastian Wielądek – instrumenty etniczne, śpiew gardłowy – to wykonawcy koncertu. Program obejmował moją muzykę filmową i teatralną

pochodzącą oczywiście z części z ponad 140 realizacji które były moim udziałem. Wszystkie utwory wymagały sporządzenia przez mnie nowych, jednorodnych orkiestracji, w swym oryginalnym kształcie były przecież zinstrumentowane na różne składy. Wykonane utwory nabrały w ten sposób nowego kształtu i brzmienia, odmiennego niż wtedy, gdy pojawiały się w spektaklach teatralnych, filmach czy programach telewizyjnych.

Obecnie pracuję nad spektaklem otwierającym Scenę Letnią Teatru Miejskiego w Gdyni Orłowie (premiera w czerwcu 2019), muzyką do prapremiery sztuki Czarne wdowy autorstwa Anny Burzyńskiej (premiera w październiku 2019) oraz muzyką do Burzy Szekspira dla Nemzeti Színház - Teatru Narodowego w Budapeszcie (premiera w grudniu 2019).

Wielokrotnie miałem okazję oglądać moich absolwentów i aktualnych studentów na scenie czy estradzie, m.in. w Studio im. Agnieszki Osieckiej w Radiowej Trójce czy Studio im. W. Lutosławskiego w Warszawie. Jeden z moich studentów, tegoroczny dyplomant ma za sobą debiut kompozytorski w Teatrze Polskiego Radia. Satysfakcja z obserwowania rozwoju utalentowanych młodych ludzi stanowi dla mnie motywację do dalszej pracy pedagogicznej, ale również dyscyplinuje i dopinguje do nieustannego szlifowania swojego warsztatu.

Piotr Salaber